

Beleidsplan Wet maatschappelijke ondersteuning

Anders werken in Werkendam en Woudrichem

Colofon:

Tekst, samenstelling en redactie: Ambtelijke denktank Wmo van Werkendam en Woudrichem.

Speciale dank aan: Leden tijdelijke Wmo adviesraad Werkendam, Seniorenraad Woudrichem,
Cliëntenraad Wvg Woudrichem

November 2007

Inhoudsopgave

Inleiding en leeswijzer	4
1. De Wet Maatschappelijke ondersteuning	6
1.1 Inrichting Wmo op Hoofdlijnen	
1.2 Procesverplichtingen	
2. Visie op de Wmo	8
2.1 Zienswijze	
2.2 Werkkader Wmo beleid	
2.3 Missie en motto	9
3. Prestatievelden	10
3.1 Prestatieveld 1: Sociale samenhang en leefbaarheid ...	
3.2 Prestatieveld 2: Preventieve ondersteuning ...	12
3.3 Prestatieveld 3: Informatie en advies...	14
3.4 Prestatieveld 4: Mantelzorgers en vrijwilligers ...	15
3.5 Prestatieveld 5. Deelnamen aan maatschappelijk verkeer ...	16
3.6 Prestatieveld 6. Voorzieningen aan mensen met een beperking	17
3.7 Prestatieveld 7, 8, 9: Maatschappelijke opvang ...	18
3.8 Verbindende beleidsterreinen en bijzondere doelgroepen	19
3.9 Karakteristiek aanpak	22
4. Samenvatting en conclusie	23

Bijlagen

- A. Samenvatting beslispunten
- B. Impressie overleg met Wmo adviesorganen

Inleiding

Werkendam en Woudrichem nemen zich voor om vanaf 1 januari 2008 samen het Wmo beleid uit te voeren en dit samen met haar inwoners door te ontwikkelen. Het staande beleid en lopende ontwikkelingen zijn daarvoor het vertrekpunt. Het thema 'Anders werken' wil in dit geval zeggen dat de samenwerking en beleidsontwikkeling met adviesorganen en individuele inwoners als een leerproces wordt opgevat en kansen tot vernieuwing biedt.

In 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) van kracht geworden. Deze wet maakt deel uit van de vernieuwing van het zorgstelsel. De gemeente is hierbij verantwoordelijk voor lichtere vormen van zorg. De verstrekking van individuele voorzieningen voor gehandicapten (Wvg voorzieningen) en de verstrekking van huishoudelijke verzorging vallen hieronder.

Kernbegrip van de Wmo is het versterken van de gemeenschapszin en burgerparticipatie. Al lang wordt hieronder begrepen 'hechte gemeenschap'. Daarnaast verstaat men er nu ook onder de betrokkenheid van burgers bij de publieke zaak. De belangenbehartiging en betrokkenheid van diverse doelgroepen hebben in de afgelopen jaren vorm gekregen door allerlei werkgroepen, adviesorganen et cetera te betrekken bij beleidsontwikkelingen.

Zeker is dat de gemeenschapszin in de vele kernen van Werkendam en Woudrichem hecht is. De gemeente zal waar nodig groepen van inwoners faciliteren bij zelforganisatie in het kader van de Wmo. Hiermee is het mogelijk om invulling te geven aan de doelstelling van de Wmo, namelijk het bevorderen van zelfredzaamheid, in al haar facetten. De gemeente werkt ook aan de randvoorwaarden daarvoor, zoals een passend voorzieningenniveau, toegankelijkheid van de openbare ruimte, gebouwen, woningen en toereikend vervoer. Veel van dit soort processen zijn al jaren in uitvoering.

Gekozen is om 2008 te gebruiken als ontwikkeljaar. Dit wil zeggen dat Werkendam en Woudrichem samen met haar, al dan niet georganiseerde, inwoners op geheel eigen en vernieuwende wijze haar Wmo beleidsdoelen gaan formuleren en ontwikkelen. Voorliggend plan is daarom meer te zien als Contourennota. De uitvoeringsnota, als uitvloeisel van het beleidsplan Wet maatschappelijke ondersteuning, wordt begin 2008 opgemaakt. De uitgangspunten voor uniform beleid in Werkendam en Woudrichem liggen zoveel mogelijk in deze nota opgesloten. Het uitvoeringsprogramma kan qua behandeling uiteenlopen met als mogelijkheid dat in 2008 voor Werkendam en Woudrichem afzonderlijke uitvoeringsprogramma's worden geschreven en vastgesteld. Planning is dat de programma's in mei 2008 gereed zijn.

Leeswijzer

Na de inleiding worden de achtergronden van de Wmo behandeld en de eisen die dit voor gemeenten met zich meebrengt. Waar staat geschreven 'de gemeente' moet gelezen worden Werkendam en Woudrichem en waar staat 'college' geldt dit voor beide gemeenten. Na beschrijving van de visie, komen de verschillende dwarsverbanden tussen de prestatievelden en andere beleidsvelden aan bod. Per prestatieveld is globaal uiteengezet wat Werkendam en Woudrichem al doen, waar mogelijk in welke richting onderwerpen in 2008 opgepakt kunnen worden en de rol van de gemeente. Voor een deel liggen hier al eerdere ambities in opgesloten. Aan enkele prestatievelden zijn prestatie-indicatoren toegevoegd. Om de leesbaarheid te vergroten zijn in hoofdstuk drie genoemde projecten als aanbod van beide gemeenten weergegeven, in een enkel geval is aangegeven welke gemeente het betreft. In hoofdstuk 3.8 wordt verwezen naar enkele specifieke verbindende beleidsterreinen zoals veiligheid, armoedebestrijding en ruimtelijke ordening. Veel van deze onderwerpen zullen in 2008 waar mogelijk een plaats krijgen binnen het Wmo-beleid. Hier

ligt met name een uitdaging tot 'verbinden van'. Een financiële prognose wordt nog niet gegeven, omdat uitvoering, de acties en de te behalen resultaten pas in het uitvoeringsplan aan de orde komen. De nota eindigt met een samenvatting en conclusie.

Als bijlagen zijn een samenvatting van de beslispunten uit de nota en het overleg met de adviesorganen opgenomen.

1. De Wet Maatschappelijke ondersteuning

1.1 Inrichting Wmo op Hoofdlijnen

Kort samengevat kan het doel en de aanpak van Wmo als volgt beschreven worden: Door onbalans in de verzorgingsstaat, maatschappelijke veranderingen, veranderingen in zorgvraag en bevolkingssamenstelling is het noodzakelijk een nieuw evenwicht te vinden in verantwoordelijkheden tussen de (verzorgings)staat en haar inwoners. De uitwerking hiervan kan het best zo dicht mogelijk bij de burger plaatsvinden onder regie van de lokale overheden. Hierbij wordt met nadruk een beroep gedaan op de zelfredzaamheid en zelforganisatie van inwoners.

1.2 Procesverplichtingen voor de gemeente

A. Participatie van burgers bij beleidsontwikkeling.

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) schrijft voor dat de gemeente de inwoners betreft bij de vormgeving en de uitvoering van het beleid. De vorm en de wijze waarop dit plaatsvindt, moet de gemeente vastleggen in een verordening. De Adviesraad voor Wonen, Zorg en Welzijn vervult in Werkendam voor het jaar 2007 de Wmo adviesrol. Voor Woudrichem zijn dat de Seniorenraad en de Cliëntenraad Wvg. Dit is een overgangsmaatregel, totdat er een nieuwe overlegstructuur is vastgesteld.

Na uitgebreid overleg met diverse organisaties van belangenbehartiging in beide gemeenten blijkt de voorkeur uit te gaan naar een brede, integrale Wmo-adviesraad, in elke gemeente afzonderlijk, waarin de diverse doelgroepen van het Wmo-beleid vertegenwoordigd zijn. Naast het structurele, formele overleg met deze Wmo-adviesraad, zullen belanghebbenden betrokken worden via informele, flexibele vormen van burgerparticipatie, zoals themabijeenkomsten, bewonersoverleggen etc. De beleidsnota 'Wmo-burgerparticipatie' in Werkendam en Woudrichem' geeft de uitgangspunten weer. Deze zijn voor beide gemeenten uitgewerkt in een verordening en een uitvoeringsreglement.

B. Opstellen van een vierjaarlijks beleidsplan in samenhang met andere beleidsvelden.

Op grond van artikel 3 lid 1 en 2 van de Wmo stelt de gemeenteraad telkens voor een periode van ten hoogste 4 jaar een of meer plannen vast die richting geven aan de door de gemeenteraad of het college van burgemeester en wethouders te nemen beslissingen betreffende maatschappelijke ondersteuning.

In de leden 3 en 4 wordt aangegeven wat het plan dient te bevatten, namelijk:

1. de hoofdzaken van het beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning
2. doelstellingen op de verschillende onderdelen van maatschappelijke ondersteuning
3. hoe het samenhangend beleid wordt uitgevoerd en welke acties er worden ondernomen in de planperiode
4. de te behalen resultaten in de planperiode
5. maatregelen ter borging van de kwaliteit van de wijze van uitvoering van maatschappelijke ondersteuning
6. het bevorderen van de keuzevrijheid m.b.t. activiteiten van maatschappelijke ondersteuning
7. wijze waarop de behoeften van kleine doelgroepen zijn geïnventariseerd.

Werkendam en Woudrichem kiezen voor een beleidsplan met een looptijd van 4 jaar, waarbij in 2008 uitvoeringsplannen en een voortschrijdende agenda worden bepaald. Met dit plan 'Anders werken in Werkendam en Woudrichem' wordt aan twee van hierboven genoemde regels voldaan; met de uitvoeringsplannen in 2008 aan de overige regels.

C. De gemeente moet een verordening opstellen voor huishoudelijke verzorging en andere individuele voorzieningen.

Op grond van artikel 5 stelt de gemeenteraad bij verordening regels vast over de door het college van burgemeester en wethouders te verlenen individuele voorzieningen en de voorwaarden waaronder personen die aanspraak hebben op dergelijke voorzieningen recht hebben op het ontvangen van die voorziening in natura, het ontvangen van een financiële tegemoetkoming of een persoonsgebonden budget. De verordening is hierop toegespitst en vastgesteld in 2006.

D. De gemeente heeft een horizontale verantwoordingsplicht door middel van het publiceren van gegevens (voortgang rapporteren over resultaten aan de burgers).

Op grond van artikel 9 publiceren burgemeester en wethouder jaarlijks voor 1 juli over de prestaties op het gebied van maatschappelijke ondersteuning over het voorgaande kalenderjaar. Daarmee vindt verantwoording plaats aan de gemeenteraad, de inwoners en de Minister van de resultaten van het beleid en de uitvoering. De gemeenteraad kan op basis van deze verantwoording, gehoord de inwoners en belanghebbenden, het beleid aanpassen. De bedoeling is dat de burgers en belanghebbenden daarmee maximale invloed op het beleid kunnen uitoefenen.

Met bovenstaand is het wettelijke kader aangegeven voor de vaststelling van het 4-jaarlijks beleidsplan.

2. Visie op de Wmo

2.1 Zienswijze van de gemeentebesturen op het Wmo beleid

Gericht op het individu en ondersteuning

Burgers zijn zelf verantwoordelijk voor hun welbevinden en samenleven met elkaar. De gemeenten en hun maatschappelijke partners ondersteunen burgers bij het realiseren van deze verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid. Hierbij ontvangen burgers die hierin tekort schieten hulp en ondersteuning. De gemeente biedt daarbij keuzevrijheid in de wijze waarop zorgondersteuning wordt geboden aan de cliënt, hierbij stelt de gemeente eisen aan een kwalitatief goed ondersteuningsaanbod aan de burgers/ cliënten.

Gericht op participatie, communicatie en samenwerking

Burger- en cliëntenparticipatie geschiedt door informeren, raadplegen en advies vragen omtrent Wmo-beleid en beleidskeuzen. De gemeente laat aan burgers transparant zien wat in de gemeente geboden wordt binnen de diverse Wmo prestatievelden. De gemeente legt in 2008 in het uitvoeringsprogramma voor 2008-2011 zichzelf resultaatsverplichtingen op voor de ontwikkeling en uitvoering van beleid op de Wmo-prestatievelden.

Gericht op de regierol van de gemeente

De gemeente voert regie over een samenhangend stelsel en zo mogelijk een sluitende keten van wonen, zorgondersteuning en welzijn op lokaal niveau. Hierbij wordt zo veel mogelijk aangesloten op bestaand beleid: lokaal, sociaal beleid, wonen-zorg en welzijn, jeugdbeleid, ouderenbeleid, Wvg-beleid, etc.

Gericht op het aanbod en uitvoering van zorg en diensten

Private partijen voeren het maatschappelijk ondersteuningsbeleid uit; zij beschikken immers over noodzakelijke ervaring voor een kwalitatief goede uitvoering.

De gemeente organiseert één toegangspoort voor de cliënt voor zorg- ondersteuning, waaronder huishoudelijk verzorging, voorzieningen voor gehandicapten, e.d.

De gemeente legt zichzelf een zorgplicht en daaruit voortvloeiende resultaatsverplichtingen op voor het bieden van zorgondersteuning aan burgers die dat nodig hebben.

Gericht op evenwicht tussen overheid en burgers

Er moet een goede balans zijn in de taakverdeling tussen overheid en burgers. Er moet ook een goede balans zijn tussen algemeen- en specifiek beleid. De Wmo is een participatie en ondersteuningswet, daarom worden publieke middelen hiervoor ingezet. Deze middelen worden niet alleen ingezet voor kwetsbare groepen; het gemeentelijke beleid richt zich immers op alle inwoners. Wel wordt bijzondere aandacht gegeven aan mensen die extra ondersteuning nodig hebben.

2.2 Werkkader Wmo beleid

Het college wil het volgende kader voor het Wmo beleid te hanteren:

Het Wmo beleid:

- is gericht op de maatschappelijke ondersteuning van alle burgers in de gemeenten Werkendam en Woudrichem,
- wordt door gemeenten Werkendam en Woudrichem gezamenlijk ontwikkeld en relevante partijen worden in het proces betrokken.
- wordt als integraal beleid aangenomen. Dit wil zeggen dat omgezien wordt naar de feitelijke stand van zaken om te bepalen of en in welke mate staand beleid voldoet of aan herijking toe is.
- richt zich primair op de gemeentelijke taken op grond van de Wmo.

2.3 Missie en motto

De gemeente wil alle inwoners, met en zonder beperking, jong en oud, integraal bij de lokale samenleving betrekken. Er wordt rekening gehouden met keuzevrijheid voor de inwoners en met draagkracht. Wij ondersteunen en versterken de zelfredzaamheid van inwoners; waar dat tekort schiet, bieden wij hulpverlening op maat. Wij willen de sociale samenhang en leefbaarheid versterken samen met onze inwoners. Wij kunnen initiatieven de hand toesteken maar wij rekenen ook op burgerinitiatieven.

Het motto is:

Anders werken in Werkendam en Woudrichem

Samenwerking Werkendam en Woudrichem

De samenwerking tussen Werkendam en Woudrichem biedt kansen om, zowel in beleidsontwikkeling als in individuele dienstverlening, meer kwaliteit te bieden en van elkaar te leren. Deze samenwerking heeft ervoor gezorgd dat eerst is samengewerkt op prestatieveld drie en zes. Wat betreft de overige prestatievelden blijven specifieke lokale verschillen aanwezig. In 2008 wordt onderzocht in hoeverre de gemeentebesturen een gelijkend Wmo-ambitieniveau na zullen streven. Het blijft mogelijk dat uitvoeringsprogramma's per gemeente worden opgemaakt.

Wij merken op dat wij maatschappelijke organisaties, belangengroeperingen en bijvoorbeeld kerken zullen betrekken bij het beleid, en ook waar mogelijk worden gevraagd een structurele bijdrage te leveren aan de uitvoering.

Aanverwante nota's

In deze nota is op hoofdlijnen weergegeven wat zoal binnen de Wmo beleidsvelden wordt gedaan. Uiteraard is nadere en specifieke uitwerking van andere beleidsvelden in betreffende nota's terug te vinden. De Wmo nota geeft dus geen uitputtend overzicht maar meer een doorkijk en verbanden weer. Wij streven ernaar dat in de loop van 2008 het financieel overzicht Wmo, de financiële prognose daarover, evaluatie Wmo beleid en andere vervolgnota's (o.a. Jeugd, Volksgezondheid, Onderwijsbeleid) worden gelinkt met het Wmo beleidsplan. De gemeente legt in 2008 in het uitvoeringsprogramma voor 2008-2011 zichzelf resultaatsverplichtingen op voor de ontwikkeling en uitvoering van beleid op de Wmo-prestatievelden.

3. Prestatievelden

De Wmo maakt het gemeenten mogelijk om binnen de negen prestatievelden tot een eigen invulling te komen. Het gemeentebestuur bepaalt zelf welke prestaties het op de verschillende velden levert. De negen prestatievelden zijn:

1. Het bevorderen van sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten
2. Preventieve ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden
3. Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning
4. Het ondersteunen van mantelzorgers, Hieronder valt: steun bij het vinden van adequate oplossingen indien zij hun taken tijdelijk niet kunnen waarmaken en het ondersteunen van vrijwilligers
5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer, van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking, een chronisch psychisch en/of een psychosociaal probleem
6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking, een chronisch psychisch en/of een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer
7. Het bieden van Voorzieningen voor maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en melding huiselijk geweld
8. Het bevorderen van Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) onderdeel van WCPV
9. Het bevorderen van Ambulante verslavingszorg en verslavingsbeleid

3.1 Prestatieveld 1: bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten

Prestatieveld 1 vinden wij de uitdaging van de Wmo. Dit is het meest vernieuwende onderdeel van de wet.

Gemeenten hebben door de brede omschrijving van prestatieveld 1 een grote vrijheid om invulling te geven en prioriteiten te stellen. De actieve inzet vanuit de bewoners zelf moet zoveel mogelijk leidend zijn. Het motto 'Anders werken' is hierbij zeker van toepassing. Zo zal in 2008 gezocht worden naar een passende modus in nieuwe vormen van samenwerking met inwoners. Te denken valt bijvoorbeeld aan vernieuwde (jeugd)participatie en evaluatie van het wijkgericht werken (Werkendam), ook is daar de samenwerking met de nieuwe brede Wmo adviesraad. In het kader van de Wmo valt ook te denken aan het faciliteren en ondersteunen van diverse vrijwilligersorganisaties.

Leefbaarheid en sociale samenhang

De inrichting van de woonomgeving, het voorzieningenniveau en de sociale omgeving bepalen voor een groot deel de leefbaarheid. Denk bijvoorbeeld aan de betrokkenheid van burgers bij buurthuizen, verenigingen en dergelijke, maar ook aan buurtverenigingen. Samenleven is met elkaar samenwerken maar ook ontspanning en vrije tijd met elkaar door brengen. Persoonlijke ontplooiing en onderlinge contacten versterken de sociale samenhang in de dorpskernen. Inwoners en gemeenten hechten er daarom belang aan dat zoveel mogelijk in de dorpskernen voorzieningen gehandhaafd blijven. Anderzijds is het ook zinvol te onderzoeken wat de meerwaarde kan zijn van gecombineerde bovenlokale of regionale voorzieningen. Streven naar modernisering, professionalisering en synergie kunnen wellicht

leiden tot een groter aanbod van toekomstbestendige faciliteiten en voorzieningen voor alle inwoners. De gemeente heeft een aanvullende rol op initiatieven die er nu al zijn

Stand van zaken

Het accommodatiebeleid en speelplaatsenbeleid bieden ontspannings- en ontmoetingsmogelijkheden. Wat betreft het wijkgericht werken¹ kunnen beide gemeenten van elkaar leren. De gemeente draagt zorg voor het faciliteren van activiteiten voor (on)georganiseerde inwoners onder andere door diverse subsidies ter beschikking te stellen. Ook gedacht kan worden aan bijvoorbeeld de gemeentelijke inzet op het vlak van Jeugd en veiligheid, Jeugdsportfonds, Sportstimulering, BOS project(en), KidsSport², Project De Bus Dus et cetera. Het zijn tal van projecten die verdeeld over beiden gemeenten ervoor zorgen dat inwoners er met en voor elkaar kunnen zijn. Tenslotte zijn er de gremia zoals Jongeren-, senioren- en cultuurraad, die al het nodige beleidswerk hebben verzet en een niet onaanzienlijke bijdrage leveren aan vernieuwing en ontwikkeling.

Doelstelling en rol gemeente

Mensen moeten prettig in een veilige omgeving kunnen wonen en gebruik kunnen maken van Woon, zorg- en welzijnsdiensten. De Leefbaarheid in de dorpskernen staat hierbij voorop. Sociale netwerken zijn essentieel voor het bevorderen van deze sociale samenhang en leefbaarheid. Het onderhouden en stimuleren van dit netwerk vereist coördinatie en een trekkende rol van de gemeente. Hierbij zal de gemeente uiteraard oog hebben voor de tekortkomingen vanuit allerlei (verbanden van) inwoners en deze blijven(d) ondersteunen. Gezien diverse maatschappelijke ontwikkelingen kan gedacht worden aan ontwikkeling van Wmo-inlooppunten in elke kern, Gezondheidscentra, Jeugdparticipatie en een rol voor diverse instanties, bijvoorbeeld bij algemene voorlichting- en preventieactiviteiten. Er wordt onderzocht hoe Dorpsontwikkelpunten voor de kernen bij kunnen dragen aan sociale samenhang en leefbaarheid.

Het probleem voor kleine kernen is het behoud van voorzieningen. Dat begint bij scholen (jeugd) en eindigt bij zorgarrangementen (ouderen). Voor alle leeftijds- en doelgroepen moeten de kleine kernen 'leefbaar' zijn en blijven. Dat kan de gemeente niet alleen realiseren. De inwoners moeten daar vanuit hun sociale verbanden, primair zelf voor zorgen. De gemeente ondersteunt dat proces door te faciliteren, te regisseren en te financieren.

Per kern worden in samenwerking met de dorpsraden (Werkendam) discussiebijeenkomsten gehouden. Het doel daarvan is om een actieplan 'voorzieningen' op te stellen.

Ontwikkelpunten

- Planvorming voor Wmo-inlooppunten in elke kern en ontwikkeling van Jeugdparticipatie.

Betrokken partijen

- Gemeente, verenigingen en adviesorganen, dorpshuizen, bewonersorganisaties, zoals dorpsraden, bibliotheek, woningbouwcorporaties, zorgaanbieders, welzijnsorganisaties, politie, cliëntenorganisaties/belangenbehartigers.

Prestatie-indicatoren

- Houden van een tevredenheidsonderzoek, eventuele enquête, uitkomsten relevante projecten, klachten en meldingen overlast, participatie verenigingen en vrijwilligerswerk, (gebruik van en tevredenheid over) voorzieningen.

¹ Werkendam

² Woudrichem

3.2 Prestatieveld 2: Preventieve ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden

Wet op de jeugdzorg

Op 1 januari 2005 is de wet op de jeugdzorg in werking getreden. Deze wet heeft twee doelen:

- Betere zorg voor jeugdigen en hun ouders, de cliënten van de jeugdzorg.
- Een versterking van hun positie. De cliënt staat centraal in een meer transparant, eenvoudiger georganiseerd stelsel voor de jeugdzorg.

Samengevat heeft de gemeente de volgende taken:

- informatie verstrekken aan ouders, kinderen en jeugdigen over opvoeden en opgroeien;
- signaleren van problemen door instellingen als jeugdgezondheidszorg en onderwijs;
- toegang tot het (gemeentelijk) hulpaanbod, beoordelen en toeleiden naar voorzieningen aan de hand van een 'sociale kaart' voor ouders, kinderen, jeugdigen en verwijzers;
- pedagogische hulp (advisering en lichte hulpverlening), zoals maatschappelijk werk en coachen van jongeren;
- coördineren van zorg in het gezin op lokaal niveau (gezinscoaching).

Deze vijf gemeentelijke taken zijn opgenomen in de WMO.

Stand van zaken

Er zijn diverse jeugdvoorzieningen en activiteiten in de kernen terug te vinden. Recent is besloten³ om het jeugdwerk uit te breiden alsmede de ontwikkeling van jongerenopvangplaatsen in de kernen. Daar waar nodig steekt de gemeente de hand toe bij particuliere initiatieven.

Om problemen in een vroeg stadium te signaleren heeft de gemeente samen met peuterspeelzalen en scholen Onderwijs achterstanden beleid ontwikkeld. Op basisscholen wordt extra aandacht gegeven aan schoolmaatschappelijk werk en zorgbreedteoverleggen. Het JeugdZorgTeam onderbouwd met convenant en protocol neemt een belangrijke rol in. Er wordt drugs- en alcoholvoorlichting gegeven aan jongeren en ouders. Jeugdbeleid wordt in samenwerking met de Regiegroep Jeugd behandeld. De ontwikkeling van een signaleringssysteem Zorg voor Jeugd staat volop in de kijker en zal in 2008 een prominente plaats op de agenda krijgen. Daarom is het noodzakelijk om afgestemd beleid en een duidelijk aanspreekpunt voor ouders en jongeren beschikbaar te hebben.

Samenhang tussen de 3 beleidsterreinen onderwijs, jeugd en volksgezondheid

1. De **nota volksgezondheid** wordt regionaal opgesteld en wordt door de ambtenaren van de 3 gemeenten gezamenlijk geschreven. We gaan er van uit dat we de planning gaan halen: behandeling in commissie en raad van maart 2008.
2. De **nota onderwijs** wordt door Werkendam alleen opgesteld. Werkendam geeft daarin vorm aan het lokale beleid en benoemt daarnaast onderwerpen, waarop Werkendam regionaal wil samenwerken binnen het land van Heusden en Altena. Deze nota moet eveneens aan de orde komen in de commissie en raad van maart 2008. Daarna

³ Werkendam

worden de voorstellen tot samenwerking, die in de Werkendamse nota zijn opgenomen, voorgelegd aan Aalburg en Woudrichem.

3. De **nota jeugd** wordt door de drie gemeenten gezamenlijk opgepakt. De nota jeugd zal verwijzen naar de nota's volksgezondheid en onderwijs en verder een aantal thema's uitwerken, die in de andere nota's niet aan bod gekomen zijn. In verband met de gezamenlijke aanpak is de oorspronkelijke planning van Werkendam (raad en commissie van maart 2008) niet haalbaar. Het college van B&W zal de Werkendamse raad hiervan op de hoogte stellen. Het argument om tot uitstel te komen, is de wens om de nota jeugd af te stemmen op de nota's volksgezondheid en onderwijs en daarna het jeugdbeleid gezamenlijk regionaal vorm te geven.

Jeugdbeleid zal uitgebreid aan de orde komen in de onderwijsnota⁴ en de nota volksgezondheid⁵, die wij in maart 2008 aan de gemeenteraad zullen aanbieden.

Doelstelling en rol gemeente

Uitgangspunt voor preventieve ondersteuning van jeugdigen en ouders is dat ouders zélf primair verantwoordelijk zijn en blijven voor de opvoeding van hun kinderen. De overheid bemoeit zich alleen met opvoeding en opgroeien daar waar het moet, wenselijk of noodzakelijk is gebleken. Preventief jeugdbeleid maakt betrokkenheid van ouders noodzakelijk. Zo zal voorlichting over alcoholgebruik zich niet alleen richten op kinderen en jongeren. De gemeente heeft een taak in het preventief jeugdbeleid om te zorgen voor een goede basis voor kinderen en jongeren en hen kansen te bieden om zich goed te ontwikkelen en te ontplooiën. Ofwel, opgroeien in zorgzaamheid. De noodzaak wordt onderschreven om een helder en duidelijk aanspreekpunt bereikbaar te maken voor ouders en jongeren (waar mogelijk in combinatie met inlooppunt Wmo). Hiervoor is een afgestemd beleid op het gebied van preventieve ondersteuning een vereiste.

Ontwikkelpunten

- Er is een duidelijk aanspreekpunt bereikbaar voor ouders en jongeren.
- Er is een afgestemd beleid aanwezig op het gebied van preventieve ondersteuning.

⁴ Werkendam

⁵ Werkendam en woudrichem

3.3 Prestatieveld 3. Geven van informatie en advies

De gemeenten Woudrichem en Werkendam voeren de Wmo-dienstverlening op onderdelen samen uit: met het Loket Altena (in Almkerk) voor informatie en advies en voor het indienen van een aanvraag, en met Buro Altena (op het gemeentehuis in Werkendam) voor de uitvoering, uitbetaling en realisatie.

Stand van zaken

Loket Altena beschikt over informatie over wonen, zorg en welzijn. Het Loket is er voor iedereen: voor ouderen, voor mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking, mensen met een chronische ziekte en voor mensen met psychische problemen. Ook familieleden, mantelzorgers en vrijwilligers kunnen hier terecht voor informatie en advies. Ook voor informatie over openbaar vervoer (deeltaxi), ondersteuning van mantelzorgers, woningen voor ouderen of over hulp bij het huishouden beschikt Loket Altena. De loketmedewerkers weten welke organisaties diensten aanbieden en kunnen dus optimaal informeren en adviseren. De dienstverlening van Loket Altena is gratis en privacy wordt vanzelfsprekend in acht genomen. Tenslotte beschikt het loket over een cliëntondersteuner die samen met inwoners zorgvragen kan verduidelijken.

De informatie en adviesfunctie als ook de cliëntondersteuning zijn volop in ontwikkeling. Van deze diensten wordt veelal gebruikt door hulpbehoevende inwoners. Daarom ligt de keuze voor actieve informatieverstrekking voor de hand. Het gezamenlijke loket zal daarom vanaf 2008 inzetten op vernieuwing, verbreding en verdieping van het aanbod. De ontwikkeling van de Wmo inlooppunten zal hierbij leidend zijn. Dit hoeft niet perse vanuit het Loket plaats te vinden, er zijn talloze manieren om hier invulling aan te geven. Denk bijvoorbeeld aan dorpshuizen, scholen en mobiele varianten om inwoners te bedienen en in behoeften te voorzien.

Doelstelling en rol gemeente

In de toekomst is loket Altena, beter gezegd de informatie en adviesfunctie, een laagdrempelige activiteit waar inwoners van beide gemeenten of via telefoon, brief of website informatie kunnen verkrijgen over Wonen Zorg en Welzijn. Het loket beantwoordt zo veel mogelijk zelf de vragen. Indien de vragen te specialistisch zijn, wordt de vraag doorgeleid naar een andere organisatie. Als de cliënt niet goed weet welke zorgbehoefte hij heeft helpt de cliëntondersteuner hem op weg door het verduidelijken van de zorgvraag. Het loket zal zich in de toekomst gaan verbreden, wat inhoudt dat een burger verschillende producten en diensten kan aanvragen (wmo-gerelateerd).

De gemeente voert regie en levert faciliteiten om een zorgvuldige informatievoorziening en verwijzing van haar inwoners te bewerkstelligen. Gezien de recente invoering zal in 2008 logischerwijs verbreding, vernieuwing en verdieping van het loket en cliëntondersteuning centraal staan.

Hierbij kan onder meer gedacht worden aan optimaliseren bekendheid, (fysieke) bereikbaarheid, aansluiting en samenwerking met externe organisaties. Er wordt aandacht gegeven aan de mogelijke samenwerking met de MEE organisatie, de bemiddelingsfunctie en vergroten van de Wmo producten (bijvoorbeeld gehandicaptenparkeerkaart, aanvraag voor klussendienst).

Ontwikkelpunten

- Verbreding, vernieuwing en verdieping van het loket en cliëntondersteuning.

Prestatie-indicatoren

- Aantal en soort informatie- en adviesvragen, klanttevredenheid, bekendheid, afhandelingstermijn, aantal verstrekkingen en soort klantcontacten.

3.4 Prestatieveld 4. Ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers

De inzet van mantelzorgers en vrijwilligers kan verlichting brengen in complexe situaties. Soms kan opname verkort of voorkomen worden. De gemeente wil de mantelzorgers ondersteunen om deze zorg vol te houden. Dit kan op verschillende manieren. Deskundigheidsbevordering, lotgenotencontacten en het realiseren van respijtzorg.

Stand van zaken

Een steunpunt mantelzorg is actief dat ondersteuning biedt aan mantelzorgers, door bijvoorbeeld lotgenoten bijeenkomsten, cursussen, bijeenkomsten en bemiddeling in contacten voor respijt zorg. Daarnaast is er vanuit het steunpunt een coördinator aangesteld voor zorggericht vrijwilligerswerk.

In het servicepunt vrijwilligers komt zorg en aanbod bijeen. De bemiddeling voor 1 op 1 contacten is in ontwikkeling. Ook het Sociaal Cultureel Werk in de gemeente Woudrichem is actief in het vrijwilligerswerk. Het project ouderenbezoek⁶ draagt bij aan vroegtijdige signalering, eenzaamheidsbestrijding en preventie.

Er wordt door de gemeente meegewerkt in het landelijk dementie programma. Het betreft onderzoek naar behoeften en knelpunten bij dementerende ouderen, mantelzorgers en zorgaanbieders. Verwachting is dat dit in 2008 vruchten af zal werpen.

Doelstelling en rol gemeente

De gemeente wil dat burgers in staat worden gesteld zolang mogelijk zelfredzaam en zelfstandig te blijven in een door hem/haar gekozen woon- en leefomgeving, waarbij recht gedaan wordt aan de noodzakelijke ondersteuning van zijn/haar omgeving.

Versteving van de ondersteuning van mantelzorgers en versterking van het bestaande diverse vrijwilligersnetwerk is daarbij noodzakelijk.

Ingezet wordt op datgene wat burgers onderling voor elkaar kunnen betekenen. Er dient beleid ontwikkeld te worden om dit uit te dagen, te realiseren en te ondersteunen.

In 2008 gaan Werkendam, Woudrichem en Aalburg gezamenlijke vormgeven aan vernieuwing en ontwikkeling van mantelzorgondersteuning in het land van Heusden en Altena.

Al eerder is geconcludeerd dat hiervoor analyse en versterking vrijwilligersbeleid en mantelzorg noodzakelijk is.

Een goede invulling van prestatieveld 4 is noodzakelijk voor het realiseren van de doelstellingen uit prestatieveld 1.

Ontwikkelpunten

- Analyse en versterking vrijwilligersbeleid en mantelzorg.
- Werkendam en Woudrichem geven, bij voorkeur in samenwerking met Aalburg, gezamenlijke vorm aan vernieuwing en ontwikkeling mantelzorgondersteuning in het land van Heusden en Altena.

⁶ Woudrichem

3.5 Prestatieveld 5. Bevorderen deelnamen aan maatschappelijk verkeer en van zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of chronisch psychisch of psychosociaal probleem

Om te kunnen deelnemen aan het maatschappelijk verkeer moeten mensen met en zonder beperking zich gemakkelijk kunnen bewegen in hun woonomgeving, en toegang hebben tot alle openbare faciliteiten. Ook het organiseren van activiteiten met een recreatief of sportief karakter voor bepaalde doelgroepen, bevordert deelname aan het maatschappelijke verkeer en het zelfstandig functioneren. Gemeenten zijn daarom verplicht te compenseren wat iemand tekort komt om zo gewoon mogelijk mee te doen in de samenleving. In Werkendam en Woudrichem wordt in woonzorgzones invulling gegeven aan wonen, zorg en welzijn voor ouderen, chronisch zieken en mensen met een beperking. In het woonzorgzone overleg wordt per kern in beeld gebracht welke voorzieningen nodig zijn om mensen zelfstandig te kunnen laten wonen en leven. Uitgegaan wordt van kengetallen die een prognose uitspreken tot 2015.

Stand van zaken

Er is een structureel overleg per woonzorgzone onder regie van de gemeente. De gemeente werkt stimulerend en zorgt voor afstemming. Gelijke uitgangspunten (regiovisie en draaiboeken per kern) zijn hierbij leidend.

Per kern stemmen partijen plannen met elkaar af of proberen daarin samen te werken. Praktisch gezien leidt dit tot bijvoorbeeld samenwerking tussen verschillende zorgaanbieders om bijvoorbeeld wonen te realiseren voor mensen uit bijzondere doelgroepen. Op deze wijze wordt voorzien in het realiseren van voldoende diversiteit aan woningen met meerdere of mindere mate van zorg. Uitgangspunten zijn:

- Voldoende huisvesting en zorg voor ouderen, chronisch zieken en mensen met een beperking op basis van kengetallen voor verschillende doelgroepen vanuit geestelijke gezondheidszorg, zorg voor verstandelijk en lichamelijk gehandicapten en verzorging en verpleging.
- Voldoende ondersteunende diensten zoals klusjesdienst, gelegenheid tot ontmoeting
- Voldoende laagdrempelige informatie.
- Voortdurende betrokkenheid van burgers bij het invulling geven en beleidsontwikkeling van wonen, zorg en welzijn.

Doelstelling en rol gemeente

De gemeente wil dat burgers in staat worden gesteld zolang mogelijk zelfredzaam en zelfstandig te blijven in een door hem/haar gekozen woon- en leefomgeving, waarbij recht gedaan wordt aan de noodzakelijke ondersteuning van zijn/haar omgeving. Om dit te kunnen realiseren dient er een sluitende keten te zijn tussen wonen, zorg en welzijn. De gemeente brengt hiertoe betrokken partijen bij elkaar en voert hierbij de regie. Daarnaast worden actiepunten uit het traject Ouderenproof door gemeente, de maatschappelijke instelling en de Verankeringsgroep uitgewerkt zoals bijvoorbeeld klusdienst of inlooppunten per kern. Om te voldoen aan de behoefte voor voldoende geschikte woningen hebben beide gemeenten besloten dat er levensloopbestendig wordt gebouwd. Praktisch gezien wordt verwacht dat woningen voldoen aan Woonkeur.

Ontwikkelpunten

- Er wordt gewerkt aan inlooppunten per kern voor ontmoeting/informatie.
- Obstakels in de woonomgeving worden in beeld gebracht en resultaten hiervan worden vertaald in een plan van aanpak.

3.6 Prestatieveld 6. Voorzieningen aan mensen met een beperking of chronisch psychisch of psychosociaal probleem t.b.v. zelfstandig functioneren en deelnamen aan maatschappelijk verkeer.

Het Prestatieveld 6 is een forse loot aan de gemeentelijke boom. Het richt zich op (praktische) maatschappelijke ondersteuning van individuele mensen met een beperking of een chronisch psychisch en/of psychosociaal probleem. Met uitzondering van die voorzieningen waarvoor een zorgplicht geldt is de gemeente vrij om te bepalen welke voorzieningen zij zal verlenen en welke niet.

Stand van zaken

Werkendam en Woudrichem hebben de uitgangspunten van het beleid in een verordening vastgelegd op basis van het voormalige verstrekkingenboek Wvg. De uitwerking in beleidsregels moet echter nog worden vastgesteld.

Voorzieningen zijn getroffen om inwoners met aantoonbare beperkingen zoveel als mogelijk te kunnen laten participeren in de samenleving. De gemeente heeft hierin de zogeheten compensatieplicht. Denk hierbij aan bijvoorbeeld het in natura verstrekken van huishoudelijke verzorging, het verstrekken van een persoonsgebonden budget voor huishoudelijke verzorging, te verstrekken (aangepaste) woonvoorzieningen, specifieke vervoersvoorzieningen (scootmobiel, rolstoeltaxi).

Doelstelling en rol gemeente

De gemeente wil dat haar inwoners als volwaardig burger kunnen deelnemen, aan het maatschappelijk leven. Uitgangspunt is daarom dat algemene voorzieningen voor alle inwoners van Werkendam en Woudrichem zoveel mogelijk toegankelijk en bruikbaar zijn voor mensen met een (functie)beperking. Het voorzieningenniveau wordt hierop afgestemd. Bij de vaststelling van de verordening is gekozen voor voortzetting van bestaand (Wvg)beleid. Indien algemene voorzieningen niet toereikend blijken is in de verordening geregeld dat diverse voorzieningen op verzoek worden verstrekt. De gemeente heeft een faciliterende rol. Wat betreft voorzieningen waarvoor een zorgplicht geldt, is daarnaast een initiërende rol ook de wettelijke verantwoordelijkheid.

Het is noodzakelijk spoedig tot ontwerp en effectuering beleidsregels te komen: naast de verordening worden beleidsregels ontworpen en vastgesteld; ook voor hulp bij het huishouden. Daarnaast is doorontwikkeling informatievoorziening en serviceverlening wenselijk.

Ontwikkelpunten

- Ontwerp en effectuering beleidsregels: naast de verordening worden beleidsregels ontworpen en vastgesteld; ook voor hulp bij het huishouden.
- Doorontwikkeling informatievoorziening en serviceverlening.

Prestatie-indicatoren

- Aantal en soort verstrekkingen en aanvragen, klanttevredenheid, bekendheid, afhandelingstermijn, vastgestelde beleidsregels.

3.7 Prestatieveld 7, 8, 9: maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingsbeleid

Prestatieveld 7: Maatschappelijke opvang en het voeren van beleid ter bestrijding van huiselijk geweld. Hieronder valt ook problematiek op het vlak van dak- en thuislozen, vrouwenopvang en slachtoffers van huiselijk geweld.

Prestatieveld 8: Bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ) met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen.

Prestatieveld 9: Bevorderen van verslavingsbeleid.

De prestatievelden staan gezamenlijk voor opvang van mensen met ernstige meervoudige problemen. Dikwijls is sprake van complexe situaties waar mensen zichzelf in kwijt raken. Overschrijding van draagkracht is niet altijd even zichtbaar, daar het vaak kwetsbare mensen zonder een manifeste hulpvraag betreft. Juist daarom is het noodzakelijk diverse instanties te betrekken bij de hulpverlening. Van belang is daarbij wel een goede coördinatie en afstemming.

Landelijk blijkt dat grofweg 1% van de bevolking met meervoudige problematiek te maken heeft. Voor Werkendam en Woudrichem samen zou dit betekenen dat circa 400 inwoners last kunnen hebben van ernstige sociale kwetsbaarheid.

Stand van zaken

Al voor de invoering van de Wmo is het beleid op deze terreinen door centrumgemeente Breda ontwikkeld en uitgevoerd. Met de Wmo 'in bedrijf' zal Breda het beleid voornamelijk blijven uitvoeren. Met ingang van 2007 zijn de middelen voor OGGZ-activiteiten uit de AWBZ overgeheveld en toegevoegd aan de doeluitkering voor maatschappelijke opvang en verslavingszorg. Voorzieningen zoals dak- en thuislozenopvang, verslavingszorg, vrouwenopvang en cetera zijn te vinden in Breda en directe omgeving. Afgelopen jaren zijn de aanbieders van Geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg steeds meer met 'sattelietposten' en lokale spreekuren in het Land van Heusden en Altena gaan werken, waardoor het zorgaanbod in deze toegankelijker is geworden en ook 'dichter bij huis' is gekomen. Breda zal samen met regiogemeenten het beleid ontwikkelen. Dit met name omdat iedere gemeente in het Wmo-beleidsplan moet beschrijven op welke wijze inwoners en doelgroepen zijn betrokken bij de beleidsontwikkeling van de betreffende prestatievelden.

De gemeenten subsidiëren het Algemeen Maatschappelijk Werk. Hier vindt veelal eerste opvang plaats. Verwijzing en afstemming met relevante (regionale) aanbieders voor specifieke opvang, begeleiding of klinische zorg is goed geregeld.

Het Sociaal Cultureel Werk speelt een grote rol bij vroegsignalering en primaire verwijzing en soms zelfs bij eerste opvang. De jongeren- en ouderenwerkers zijn hierbij van grote waarde waar het gaat om de extra antenne om onregelmatigheden te signaleren tijdens de dagelijkse werkzaamheden.

Aan het agendaoverleg JeugdZorgTeam nemen het Maatschappelijk werk en jongerenwerkers deel. Voorlichting wordt zowel in groepen als individueel gegeven, dit zoveel mogelijk in afstemming met scholen en politie. Maatschappelijke (na)zorg vindt ook lokaal plaats. Maatjesprojecten spelen hierin een belangrijke rol.

Er is een regionaal advies- en steunpunt huiselijk geweld en de Maatschappelijke Steunsystemen spelen een rol van betekenis.

Hiermee krijgen de centrumgemeenten een regierol in het creëren van een sluitende keten voor toeleiding, opvang en ondersteuning en nazorg voor zorgmijders. Dit betekent dat de activiteiten van het bemoeizorgteam vanaf 2007 onder de gemeentelijke financiering vallen.

Doelstelling en rol gemeente

Ook kwetsbare inwoners moeten kunnen deelnemen aan de samenleving. De gemeente stimuleert daarom afstemming en samenwerking tussen relevante zorg- en dienstenorganisaties. Waar mogelijk wordt lokaal voorzien in voorlichting, verwijzing, gemaksdiensten en of ondersteuning langs reguliere trajecten. De gemeente ziet toe op een verbeterde politieregistratie van specifieke probleemsituaties. Samenvattend kan gesteld worden dat gemeentelijke activiteiten zich beperken tot preventie en (uit doen voeren) van maatschappelijk herstel.

Werkendam, Woudrichem en Aalburg werken samen met de aanbieders van Geestelijke gezondheidszorg aan het Maatschappelijk steunsysteem (MASS). Dit omvat verschillende onderdelen: kwartiermaken, het realiseren van inlooppunten, wonen en activiteiten en het netwerk maatschappelijke zorg. In laatstgenoemde worden casussen besproken.

Nieuw is om in 2008 gezamenlijk zorg te dragen voor gezamenlijke beleidsontwikkeling met inwoners en centrumgemeente Breda voor de prestatievelden 7,8 en 9. Gezien de aanwezigheid van regionale zorgaanbieders is het logisch om gemeente Aalburg hierbij te betrekken.

Bijzondere aandacht dient gegeven te worden aan ontwikkeling van het JeugdZorgTeam als ook de verbinding hiervan met zorg en opvang voor volwassenen. De gemeentelijke regierol hierbij bestaat uit optimaliseren van samenwerking en afstemming tussen verschillende hulporganisaties. Deze staan vooralsnog blijvend op de agenda, net als het convenant Maatschappelijke Steunsystemen (inclusief streven naar een inlooppunt) en bemoeizorg.

Tenslotte is gewenst inzicht in onderbouwde gegevens, afhankelijk daarvan wordt (lokale) sturing gegeven aan regionale opvang. Nader onderzoek met regiogemeenten en centrumgemeente Breda is noodzakelijk om beleid voor betreffende prestatievelden te ontwikkelen. Verwacht wordt dat hiermee duidelijk wordt waar accenten aangebracht moeten en kunnen worden.

Ontwikkelpunten

- Gemeente Werkendam en Woudrichem dragen zorg voor gezamenlijke beleidsontwikkeling met inwoners en centrumgemeente Breda voor de prestatievelden 7,8 en 9 en participeren daartoe in het voormalig stadsgewestelijke overleg.

3.8 Verbindende beleidsterreinen en bijzondere doelgroepen

De onderwerpen welke in deze paragraaf zijn beschreven gaan met name over enkele verbindende beleidsterreinen en bijzondere doelgroepen. Onderzocht moet worden hoe onder andere deze doelgroepen en beleidsvelden een plaats kunnen innemen in het uitvoeringsprogramma Wmo.

Veiligheid

In een veilige sociale omgeving waar je jezelf kunt zijn zoek je elkaar eerder op. Gemeente, politie en het maatschappelijk werk slaan daarom de handen ineen om de sociale veiligheid te bevorderen. Denk daarbij aan onder andere de wijkgerichte aanpak, goede straatverlichting, voorlichting, preventie, inzet ambtenaar openbare veiligheid, accommodatiebeleid, sportfaciliteiten, straathoekwerkers, vervoervoorzieningen et cetera.

Recent is ook een meldpunt overlast ingesteld. Jeugdigen krijgen⁷ de kans om in Jongerenopvangplaatsen (JOP's) elkaar te treffen. Dit, onder begeleiding, op afstand, van het jongerenwerk, gemeente en politie.

Voorgenomen is om vanaf 2008 te starten met inventarisatie van overlastgevende groepen in de openbare ruimte om vervolgens een plan van aanpak te kunnen formuleren. Er is een veiligheidsplan wat op haar beurt weer linkt met het Wmo beleid en andere beleidsvelden.

Brede Scholen

Al langer wordt omgezien naar ontwikkeling van brede scholen. Gezien de stimulering van het rijk in deze mag verwacht worden dat uiteindelijk door combinatie van initiatieven gekomen wordt tot meer samenhang in het aanbod van bijvoorbeeld onderwijs, sport, cultuur en 'schoolse zaken'. De regierol van de gemeente moet daarvoor zeker versterkt worden. Verwachting is dat tussen rijk en gemeenten nadere afspraken volgen over uiteenlopende onderwerpen. Kenmerkend voor het onderwerp is de link met prestatievel 1.

Ruimtelijke ontwikkeling en wonen

Sociale samenhang en leefbaarheid wordt mede bepaald door de ruimtelijke inrichting. Het is daarom nauw verbonden met het Wmo beleid. De vele Wmo beleidsvelden hebben in de uitwerking te maken met aspecten van ruimtelijke ordening. Denk daarbij aan speelvoorzieningen, (verbetering van) toegankelijkheid, et cetera. Ruimtelijke ontwikkeling kan bijvoorbeeld bij nieuwbouw gezien worden als de kwartiermaker van het Wmo beleid in prestatievel 1.

Vervoer en mobiliteit

Efficiënt, adequaat en toegankelijk openbaar vervoer is voor inwoners met een functiebeperking noodzakelijk. De gemeente wil ervoor zorgen dat deze doelgroep zo lang mogelijk in hun eigen leefomgeving kan blijven wonen en participeren in de samenleving. De vervoersmogelijkheden worden hier op afgestemd.

Sport

Het sportbeleid van de gemeente is erop gericht om met instellingen en verenigingen sport en bewegen voor alle inwoners mogelijk te maken en te houden. Sport als sociaal uitstapje, sport als uitlaatklep, sport als gezondheidsbevordering, sport als ontmoetingsplaats, sport als voorziening voor gehandicapten, sport gewoon om de sport.

Kortom: Sport en bewegingsfaciliteiten moeten voor jong en oud op een adequate manier beschikbaar zijn en blijven als zinvolle vrijetijdsbesteding. Betaalbaarheid, toegankelijkheid, beschikbaar maken en houden van sportaccommodaties zijn een gezamenlijke inspanning meer dan waard. De gemeentelijke rol hierbij is faciliterend, stimulerend en vraaggestuurd.

Werk en Inkomen

Het streven is erop gericht dat inwoners voluit kunnen meedoen aan de samenleving. Bijstand is beschikbaar indien het onmogelijk is om door middel van werkzaamheden in het eigen levensonderhoud te voorzien. Als betaald werk niet mogelijk blijkt, worden mensen gestimuleerd om maatschappelijk te participeren, bijvoorbeeld via cursussen bij het ROC of vrijwilligerswerk. Het gaat om bijstandsgerechtigden en mensen zonder werk en uitkering.

⁷ In Werkendam

Armoedebeleid en schuldhulp

Zelfredzaamheid loopt gevaar in geval van armoede en schuldenproblematiek. Participeren bij maatschappelijke activiteiten komt dan in het geding.

Financiële onafhankelijkheid is een voorwaarde voor zinvolle maatschappelijke participatie.

De gemeente wil inwoners die daarin onvoldoende kunnen voorzien helpen door de nodige ondersteuning op het gebied van schuldhulpverlening en inkomensondersteuning te bieden.

Armoede is niet alleen een kwestie van gebrek aan geld. Ook het niet deelnemen aan activiteiten leiden tot een gevoel van sociale uitsluiting. De gemeente wil dit voorkomen door te stimuleren dat mensen deelnemen aan sociale activeringstrajecten.

Niet zelden komt het voor dat jeugdigen en ouders te kampen hebben met armoede, sociale en of psychische problematiek. Het voorkomen daarvan in engere zin is nog niet duidelijk in kaart gebracht. Het voornemen is om dit binnen prestatievelden 6,7 en 8 in 2008 op te pakken teneinde daarvoor gericht kwetsbare groepen te kunnen ondersteunen of het aanbod en verwijzing daarvoor beschikbaar te hebben; meer dan nu het geval is.

Desalniettemin is het streven erop gericht om mogelijkheden te vinden om in een vroeg stadium inwoners met dreigende problematiek hulp en begeleiding of verwijzing te bieden. Gedacht kan worden aan screenen en ontwerp van nieuwe protocollen bij (eerste) hulpaanvragen of signalen waarvan bekend is dat deze verhoogd risico met zich meebrengen voor kinderen en ouders.

Inburgering

De rijksoverheid is van mening dat wie zich duurzaam wil vestigen in ons land actief aan de samenleving moet deelnemen en zich de Nederlandse taal eigen zal maken, zich bewust moet zijn van de Nederlandse waarden, en deze normen naleven.

Inburgering maakt deel uit van een integratieproces en dus participatieproces is. Er is sprake van minder vrijblijvendheid en meer resultaatgerichtheid bij het inburgeringstelsel. Participatie is hiermee duidelijk niet vrijblijvend.

Nieuwe inwoners en oudkomers worden verplichtingen opgelegd die bijdragen aan integratie. Inburgering vangt voor nieuwkomers aan in het land van herkomst en wordt voortgezet na aankomst in Nederland. Voor het verkrijgen van een verblijfstitel moet een basisexamen "Inburgering in het buitenland" worden afgelegd. Hierna wordt verwacht dat nieuwkomers over basiskennis beschikken aangaande Nederlandse taal en samenleving. Het beleid is vastgelegd in de nota 'Inburgering in Werkendam en Woudrichem' en door de gemeenten vastgesteld in maart 2007.

Schippers en de Wmo

Werkendam kent veel schippersgezinnen. Deze doelgroep is bijzonder te noemen omdat zij in het geval van een beroep op maatschappelijke opvang vanuit een geheel andere situatie moeten redeneren en handelen dan de doorsnee inwoner vanuit zijn woning in een wijk of buurt. De gemeente kan onderzoeken welke voorwaarden voor deze groep noodzakelijk zijn om, ook in geval van een beroep op maatschappelijke opvang, goed te kunnen blijven deelnemen aan de samenleving en te kunnen participeren bij beleidsontwikkeling.

3.9 Karakteristiek aanpak

Als we de vorige paragrafen kort kenschetsen, zien we het volgende:

Prestatievelden		Karakteristiek Werkendam en Woudrichem
1	Sociale samenhang en leefbaarheid	De uitdaging
2	Preventieve ondersteuning van jeugdigen en ouders	Nota's onderwijs en volksgezondheid in ontwikkeling
3	Informatie, advies en cliëntondersteuning	Zorgloket
4	Mantelzorgers en vrijwilligers	Speerpunt
5	Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer	Regiovisie
6	Het verlenen van voorzieningen	Wet voorziening gehandicapten en huishoudelijke verzorging
789	OGGZ en ambulante verslavingszorg	Gemeente als deel van samenwerkingsverband

4. Samenvatting en conclusie

Al in 2006 is uitgegaan van de mogelijkheid om in een later stadium voor Werkendam en Woudrichem het brede Wmo beleid vorm te geven en uit te voeren.

De weerbarstigheid van de dagelijkse praktijk laat echter eind 2007 zien dat nog een brug te gaan is. Van de informatie- en adviesfunctie alsmede de voorzieningen is gebleken dat gezamenlijke uitvoering, los van evaluatie, doorontwikkeling en verfijning, goed te doen is. Echter, bij gezamenlijke beleidsontwikkeling van de andere prestatievelden moet bijzondere aandacht gegeven worden aan de lokale diversiteit en behoud van voorzieningen. Dit, mede gezien de vele kernen in beide plattelandsgemeenten. Het pleidooi voor speciale aandacht voor de afzonderlijke kernen en haar voorzieningen is ook ondubbelzinnig vastgesteld tijdens de werkbijeenkomst met de Wmo overlegorganen op 3 oktober 2007.

Er is nog veel werk te verzetten om vanuit twee verschillende gemeenten op negen Wmo prestatievelden beleid te gaan ontwikkelen en uitvoeren. Er wordt al binnen diverse beleidsvelden intensief samengewerkt, teneinde efficiënter te werken en het aanbod en bereikbaarheid daarvan voor burgers te vergroten. Ook is steeds meer samenwerking waar te nemen met gemeente Aalburg. Verwacht wordt dat dit in 2008 alleen maar zal toenemen.

Tenslotte wordt gesteld dat na zorgvuldig ontwerp en implementatie, met aandacht voor lokale diversiteit, de Wmo uitvoeringsprogramma's handen en voeten kunnen geven aan de vele beleidsvoornemens. Aangenomen wordt dat deze werkwijze binding, samenhang en kwaliteit zal aanbrengen in afzonderlijk en Wmo beleid van Werkendam en Woudrichem.

Bijlage A. Samenvatting beslispunten Gemeenteraden Werkendam en Woudrichem

Onderstaande beslispunten (**primaire doelstellingen Wmo 2008**) liggen voor. De beschreven onderwerpen worden ingebed in het uitvoeringsprogramma⁸ Wmo. Dit programma is in mei 2008 gereed.

Instemmen met uitwerking onderstaande ontwikkelpunten, doelen en acties:

Algemeen: Gemeentelijke visie op de Wmo

Onderschrijven van de geformuleerde visie, missie en motto.

Prestatieveld 1: sociale samenhang en leefbaarheid

- Planvorming voor Wmo-inlooppunten in elke kern en ontwikkeling van Jeugdparticipatie.

Prestatieveld 2: op preventie gerichte opvoedingsondersteuning

- Er is een duidelijk aanspreekpunt bereikbaar voor ouders en jongeren.
- Er is een afgestemd beleid aanwezig op het gebied van preventieve ondersteuning.

Prestatieveld 3: Informatie, advies en cliëntondersteuning

- Verbreding, vernieuwing en verdieping van het loket en cliëntondersteuning.

Prestatieveld 4: vrijwilligers- en mantelzorgondersteuning

- Analyse en versterking vrijwilligersbeleid en mantelzorg.
- Werkendam, Woudrichem geven, bij voorkeur in samenwerking met Aalburg, gezamenlijke vorm aan vernieuwing en ontwikkeling mantelzorgondersteuning in het land van Heusden en Altena.

Prestatieveld 5: bevorderen maatschappelijke deelname en zelfstandig functioneren

- Er wordt gewerkt aan inlooppunten per kern voor ontmoeting/informatie.
- Obstakels in de woonomgeving worden in beeld gebracht en resultaten hiervan worden vertaald in een plan van aanpak.

Prestatieveld 6: verlenen van voorzieningen

- Ontwerp en effectuering beleidsregels: naast de verordening worden beleidsregels ontworpen en vastgesteld; ook voor hulp bij het huishouden.
- Doorontwikkeling informatievoorziening en serviceverlening.

Prestatievelden 7,8,9: preventie, zorg en opvang

- Gemeente Werkendam en Woudrichem dragen zorg voor gezamenlijke beleidsontwikkeling met inwoners en centrumgemeente Breda voor de prestatievelden 7,8 en 9 en participeren daartoe in het stadsgewestelijke overleg.

⁸ Mogelijk per gemeente

Bijlage B. Impressie overleg met Wmo adviesorganen van 3 oktober 2007.

Op 3 oktober 2007 is een gezamenlijke werkconferentie gehouden met de tijdelijke adviesraad Wmo Werkendam, Seniorenraad Woudrichem, Cliëntenraad Wvg Woudrichem en functionarissen uit beide gemeenten. Tijdens deze bijeenkomst zijn de overlegorganen uitvoerig geïnformeerd en hebben zij constructieve gesprekken gevoerd met de Wmo wethouder Werkendam en gemeenteambtenaren uit beide gemeenten die werkzaam zijn binnen de Wmo beleidsvelden.

De conferentie heeft het besef opgeleverd dat er nog beweging nodig is in Werkendam en Woudrichem om zoveel mogelijk te voorzien in maatschappelijke ondersteuning en wensen van inwoners daarbij. De drie raden hebben aangegeven graag met de gemeente en maatschappelijke organisaties vanaf 2008 projecten uit te werken. Bijzonder is te noemen de intentie van de raden om bij een gezamenlijke vervolgbijeenkomst ervoor zorg te dragen dat jongeren aanwezig zullen zijn.

Samenvatting van gedane suggesties

Sociale samenhang en leefbaarheid

- Onderzoek of een vrouwenadviescommissie woningbouw toegevoegde waarde kan hebben bij bouwprojecten. Verondersteld wordt dat vrouwen heel anders tegen woningbouw en inrichting van openbare ruimte aankijken dan.
- Bewerkstellig dat meldingen bij diverse meldpunten sneller behandeld worden. Draag daarbij ook zorg voor een snelle terugkoppelingen geef de melder aan wat ondernomen is en wat is bereikt.
- Aanwezigheid en behoud van faciliteiten om te kunnen sporten en bewegen worden van hoog belang geacht. Richt het streven erop om onder andere zwembaden te behouden.
- Bevorder integratie nieuwkomers door een nadrukkelijk welkom in de omgeving.
- Stimuleer en faciliteer sociale activering. Ontwerp specifieke folders voor ouderen. Hou daarbij terdege rekening dat veel ouderen geen internetgeneratie zijn.
- Hou bij activiteiten voor jeugdigen ook rekening met mogelijke gevolgen hiervan zoals overlast op straat. Neem maatregelen om het gevoel van onveiligheid bij inwoners als gevolg van (nasleep) jeugdactiviteiten weg te nemen.
- Onderneem daadwerkelijk actie wat betreft de fysieke toegankelijkheid van voorzieningen op basis van eerdere onderzoeken. Betrek ook inwoners tijdens uitvoering van deze acties.
- Ontwerp een project waarbij de gemeenten van elkaar kunnen leren wat betreft wijkgericht werken. Dit verschilt nu per gemeente.
- Formeer aanjaagteams ter bevordering samenhang in wooncomplexen en ter bestrijding van eenzaamheid bij ouderen.

Informatie, advies en voorzieningen

- Ontwerp Wmo inlooppunten in elke kern en draag zorg voor brede eenduidige actieve informatieverstrekking.
- Draag zorg voor een duidelijke klachtenprocedure.
- Maak meer inzichtelijk hoe indicatiestelling, urgentie, huisbezoek en keuze voor telefonische afhandeling worden bepaald. Ontwerp hiervoor een protocol of procedure die toegankelijk, transparant en leesbaar is.
- Contoleer en adviseer ondubbelzinnig de hulpvragen. Veel mensen hebben behoefte aan hulp hierbij. Geef hierbij ook extra aandacht aan mantelzorg en vrijwilligers.

- Nadere discussie over de hoogte van het persoonsgebonden budget.

Jeugd en opvoeding

- Preventie begint aan de voorkant van het probleem. Begin daarom aan de voorkant van het probleem met voorkomen en aanpak van problemen.
- Discussie over discrepantie tussen drugs- en alcoholvoorlichting en uitgaansmogelijkheden faciliteren.
- Ontwikkel mogelijkheden voor coaching van opvoeders. Ontwikkel een cursus/voorlichting voor jonge ouders die actief wordt aangeboden. Voeg dit toe aan het sociaal cultureel aanbod voor inwoners.
- Geef de kerken een meer nadrukkelijker rol bij voorlichtingstaken. Zij organiseren immers preventieve sociale en culturele activiteiten.
- Leg niet alleen de focus op jongeren en problemen maar leg ook meer nadruk op successen van jongeren.
- Geef meer aandacht aan schoolverzuim en vroeg/voorschoolse educatie.
- Optimaliseer de bemoeizorg.
- De beide gemeenten maken duidelijk wat zij onder 'goed opvoeden' verstaan middels een visie daarop.

Mantelzorg en vrijwilligers

- Bevorder de contacten tussen onderlinge vrijwilligers en geef meer bekendheid aan het fenomeen vrijwilligers. Geef bekendheid aan het feit dat vrijwilligers niet alleen in de zorg maar op veel terreinen actief zijn.
- Geef aandacht en bekendheid aan (kortdurende) respijtzorg en onderlinge contacten tussen mantelzorgers.
- Onderzoek naar vrijwilligerscoördinator aan de vraagzijde
- Stimuleer jongeren op scholen om vrijwilligerswerk te doen.
- Onderzoek naar mogelijkheden van deskundigheidsbevordering door professionals aan vrijwilligers en mantelzorgers.
- Discussie over de rol van gemeenten bij mantelzorg en vrijwilligerswerk als initiator en stimulator.

Algemene conclusie

Gemeentelijke communicatie en bekendheid geven aan voorzieningen en activiteiten is een blijvend aandachtspunt. De adviesraad draagt graag bij aan optimalisering hiervan.